सर्वेति बहिर्वेद्यामिवसर्वकर्मसुज्योतिष्टोमादिष्वपिनराःकामकारादेवपशून्हिंसंतिनतुशास्त्रात् यतःधर्मात्मामनुःसर्ववेदार्थतत्त्ववित्अहिंसामेवअब्रवीत्प्रशशंस ननुवसंतेवसंतेज्योतिषायजेतप्रतिसंवत्सरंसोम
इतिश्रुतिस्मृतिभ्यांनित्यत्वेनविहितेषुज्योतिष्टोमादिषुविहितःपश्वालंभःकथंकामकारःस्यात् जायमानोवैब्राह्मणस्त्रिभिर्ऋणवाजायते ब्रह्मचर्येणऋषिभ्योयज्ञेनदेवेभ्यःप्रजयापितृभ्यइत्यृणश्रुतेश्चानधीत्या
निष्ठाप्रजामनुत्पाद्यचकथमनृणोवास्यात् अनाहिताग्निताया श्चोपपातकेषुस्मरणात् कृताधानस्यसमर्थस्यकृत्वनारंभोवाकथंस्यादितिचेन्न गार्हस्थ्यस्यैवकामकारत्वेनतन्मूलकानामाधानादीनामपितथात्वात्
जायमानोवैइत्यत्रापिनउत्पद्यमानइत्यर्थःकिंतुगृहस्थःअधिकारीवासंपद्यमानइतिव्याख्येयं अन्यथापित्रादिष्वकृताधानेषुपुत्रादीनामनाहिताग्नितांजनितदोषभाक्त्वोपपत्तेः किंचयदहरेवैनंश्रद्धोपनमेदथा
दधीताथयजेतेतिशतपथश्रुतेराधानादिविधिषुश्रद्धावानधिकारी श्रद्धाचाधीतसांगवेदस्यआपातप्रतिपन्नवेदार्थस्यप्रवाह्मेतेअदृढायज्ञरूपाअष्टादशोक्तमवरंयेषुकर्म एतच्छ्रेयोयेभिनंदंतिमूढाजरामृत्युंतेपुन
रेवाविशंतीत्यादिश्रुत्याषोडशऋत्विजोयजमानःपत्नीचेत्यष्टादशतैर्निष्पाद्यानांयज्ञानामदृढत्वंतत्कर्तॄणांचमूढत्वंदर्शयंत्याज्योतिष्टोमादिभ्योहिंसावद्भ्योयज्ञेभ्यःप्रागेवापनीता तथाचवसंतेवसंतेज्योतिषायजेते
तिविधितोनिंदार्थवादानुमितनिषेधाच्चअतिरात्रेषोडशिनंगृह्णातिनातिरात्रेषोडशिनंगृह्णातीतिविहितप्रतिषिद्धत्वात्षोडशिग्रहवत्ज्योतिष्टोमोऽपिकृताकृतएवेति अश्रद्दधानस्यतत्रप्रवृत्तिःकामकारकृतैव

सर्वकर्मस्वहिंसाहिधर्मात्मामनुरब्रवीत् ॥ कामकाराद्धिहिंसंतिबहिर्वेद्यांपशून्नराः ॥ ५ ॥ तस्मात्प्रमाणतःकार्योधर्मःसूक्ष्मोविजानता ॥ अहिंसासर्वभूतेभ्यो
धर्मेभ्योज्यायसीमता ॥ ६ ॥ उपोष्यसंशितोभूत्वाहित्वावेदकृताःश्रुतीः ॥ आचारइत्यनाचारःकृपणाःफलहेतवः ॥ ७ ॥ यदियज्ञांश्चवृक्षांश्चयूपांश्चोद्दिश्यमान
वाः ॥ वृथामांसंनखादंतिनैषधर्मःप्रशस्यते ॥ ८ ॥ सुरामत्स्यामधुमांसमासवंकृसरौदनं ॥ धूर्तैःप्रवर्तितंह्येतन्नैतद्वेदेषुकल्पितं ॥ ९ ॥ मानान्मोहाच्चलोभाच्चलौ
ल्यमेतत्प्रकल्पितं ॥ विष्णुमेवाभिजानंतिसर्वयज्ञेषुब्राह्मणाः ॥ १० ॥ पायसैःसुमनोभिश्चतस्यापियजनंस्मृतं ॥ यज्ञियाश्चैवयेवृक्षावेदेषुपरिकल्पिताः ॥ ११ ॥

नचोपनिषदध्ययनात्प्रागेवज्योतिष्टोमेप्रवृत्तिःसंभवति येननिंदाश्रवणात्प्राकृतत्रश्रद्धाआवश्यकत्वबुद्धिश्चसंभाव्येत स्वाध्यायोध्येतव्यइतिब्रह्मचर्येएवार्थज्ञानपर्यंतस्योपनिषदध्ययनस्यसिद्धत्वात् ननु
कांडद्वयाध्याय्यपिकर्मकांडएवश्रद्धावानहमस्मिनज्ञानकांडेइतिचेत् तर्हिमोहसर्पदष्टस्यतवकर्मनिबंमधुरीकुर्वतस्तत्त्वज्ञानसितेयंतिक्तायतांननःकिंविच्छिन्नं सर्वथाप्यज्ञानात्कामकारकृताहिंस्रकर्मणिप्र
वृत्तिरितिसिद्धं तस्मादुक्तविधएवश्लोकार्थः ॥ ५ ॥ प्रमाणतःप्रमाणयोर्बलाबलंविजानतासूक्ष्मोधर्मःकार्यः तमेवाह अहिंसेति ॥ ६ ॥ गृहस्थस्यपंचसूनानामपरिहार्यत्वात्कथमहिंसाकार्येत्यतआह उपोष्ये
ति उपसमीपेयामस्यवासंकृत्वाभिक्षार्थंयामंप्रविशेदितिविधेःसंन्यस्येत्यर्थः संशितस्तीक्ष्णव्रतोभूत्वावेदेनकृताःश्रुतीःफलश्रुतीःअक्षय्यंहवैचातुर्मास्ययाजिनःसुकृतंभवतीत्याद्याः हित्वाआचारइतिबुध्या
अनाचारोगृहस्थाचारहीनःस्यात् पुरुषस्येदमेवश्रेयइतिबुध्यानैष्कर्म्यंश्रयेदित्यर्थः कृपणाःक्षुद्राःफलमेवकर्मणिप्रवृत्तौहेतुःकारणंयेषांतथाभूताः ॥ ७ ॥ एतदेवकर्मनिंदयास्तौति यदीति यज्ञादिपरामान
वाद्वृथामांसंनखादंतिइतियःसएषधर्मोनप्रशस्यते ॥ ८ ॥ वैदिकंधर्मंनिंदित्वाकामकारकृतंकर्मनिंदति सुरामितिसार्धेन आसवंमद्यं कृसरौदनंतिलमिश्रौदनं ॥ ९ ॥ एवंनिरस्ताखिलदोषोविष्णुमात्मानमेवश्र
येदित्याह विष्णुमिति ॥ १० ॥ तस्यार्चनार्थंचनशक्तेरिवसुरामांसाद्यपेक्षितमित्याह पायसैरिति ॥ ११ ॥

Digitized by Google